

Hur man skriver en essä...

5-10 minuter - Du har en viss förutbestämd tid på dig för att skriva din essä. Använd ungefär 5-10 minuter av denna tid till att planera essän. Du kanske upplever att detta är en stor del av den tillgängliga tiden, men det är väl använd tid. Det kommer i slutändan att spara tid totalt och det kommer framförallt innebära att du har en plan som ger dig friheten att spendera resten av tiden till att skriva.

Läs frågan ordentligt – Detta låter som en självklarhet men många elever läser inte frågan ordentligt. Du har oftast inte blivit ombedd att "*skriva allt du vet om ditt ämne*". Du ombeds oftast att ge ett specifikt svar till en specifik fråga; inte ett heltäckande allmänt svar på en specifik fråga.

Brainstorm – När du är säker på att du vet vad frågan ber dig besvara så bör du "*brainstorma*". Detta betyder att du skriver ner allt du kan tänka på i en samling korta meningar. Dessa anteckningar behöver inte vara i någon speciell ordning utan du skall bara se till att du får ned orden "*från hjärnan till pappret*". Du kan strukturera dina anteckningar senare. Här gäller det som sagt bara att få ned relevanta idéer och punkter som du kan använda dig av i essän. Denna metod för ofta med sig nya idéer och infallvinklar...

Svara på frågan – När du är medveten om vilka krav din fråga ställer och du nu har en del idéer/punkter så är det dags att börja planera hur ditt svar skall se ut. Du behöver några väl genomtänkta argument som skall utgöra själva ryggraden i din essä. När du har formulerat dessa argument så skriv ned dem kortfattat så att de blir en del av din inledning, din plan (din "*outline*").

Strukturera och skriv – Nu är det dags att organisera den "*röra*" som var din brainstorm till en välstrukturerad essä. Bestäm om du skall angripa din fråga tematiskt eller kronologiskt. Har frågan bett dig redogöra för olika orsaker till en händelse, har den bett dig utvärdera olika synpunkter av ett påstående eller har den bett dig ta ställning till ett uttalande? När du har bestämt dig för vilken strategi du skall använda så måste du bestämma dig för vad varje argument (varje stycke) skall omfatta. Titta återigen på din brainstorm och börja gruppera de faktakunskaper som skall stödja de valda argumenten. Skriv ned ytterligare idéer/punkter som dyker upp då du håller på med denna process. Börja sedan organisera dina argument så att man kan se naturliga länkar mellan de olika styckena. Detta skapar en inre språklig logik i din essä som gör den lättare att läsa.

En översikt över en essä:

Inledning – Denna del visar om du förstått själva frågan, hur du planerar att angripa den, vad din essä kommer innehålla och vilka dina huvudsakliga argument är

Första stycket – Denna del är oftast en bakgrund som sätter in din fråga i sitt historiska sammanhang (en länk mellan inledningen och själva huvudtexten)

Huvudtexten – Varje stycke skall innehålla ett argument med relevanta bevis (faktakunskaper) som fokuserar på den ställda frågan. I slutet av din huvudtext kan finnas ett stycke som diskuterar de olika argumenten som du formulerat.

Slutsats/Sammanfattning – din slutsats/sammanfattning är en summering av de viktigaste argumenten i din essä och den skall tydligt besvara den fråga som ställdes i inledningen.

Några tips som får din essä att märkas bland hundra andra essäer – Din uppsats kommer att vara en av kanske hundratals essäer som din lärare läser och betygsätter. Självklart är din lärare oftast en erfaren och professionell rättare som läser samtliga essäer ordentligt men det skadar inte att ge dem en ”*hjälpande hand*” som underlättar rättningsarbetet (och som ger dig ett högre betyg). Här är några tips på hur du kan göra detta:

- ***Skriv en riktigt bra inledning!*** Låt dina första meningar fånga din lärares uppmärksamhet samtidigt som du uppvisar en god förståelse för den ställda frågan. Följ upp detta med en plan, en ”*outline*” som tydligt visar din lärare vad det är du tänker ta upp i din mycket genomtänkta disposition.
- ***Ha en bra struktur/disposition.*** Om varje stycke består av de argument, punkter eller frågor som togs upp i din plan (din outline) i inledningen så ser din lärare att du har fullständig koll på din essä.
- ***Fånga din lärares uppmärksamhet i huvudtexten*** – Börja varje stycke med ett tydligt argument som är kopplad till frågan i inledningen. Sedan så stödjer du och bevisar att ditt argument är väl genomtänkt.
- ***Försök att skapa ett flyt i språket som gör din essä lätt att läsa.*** Helst skall de inledande argumenten i varje nytt stycke kunna länkas till varandra och varje nytt stycke bör klart kunna sammankopplas med nästa stycke enligt din essäs inre logik
- ***Gör en tydlig avslutning.*** Sammanfatta dina argument från huvudtexten och avsluta med ett tydligt svar på den fråga som du ställt i din inledning. En stark avslutning påminner läraren om vad du har diskuterat ovan och det visar att du full kontroll över din essä, från dess inledning till sista meningen i avslutningen.

Ha goda förkunskaper! – Att skriva en bra essä kräver att författaren har goda förkunskaper. När du brainstormar så bör det finnas en mängd saker antecknade på ditt kladdpapper. När du sedan skriver själva essän så skall du formulera tydliga argument, du skall vara medveten om frågans olika krav, du skall kunna backa upp dina analytiska kommentarer med lämpligt valda bevis, lämpligt vald information (fakta) samt om möjligt vissa historikers synpunkter. Så du måste ha läst ditt material utförligt (gjort dina läxor...) och repeterat de olika avsnitten väl.

Glöm slutligen inte att en välskriven essä kan hjälpa dig att göra det mesta av det du lärt dig i klassen. Om du bara vet en del om ditt essäämne så kan en välskriven essä dölja några eventuella svagheter och brister i din faktakunskap. Men om du verkligen kan ditt ämne väl så kommer du kunna skriva en väldigt bra essä istället för en OK essä.

Sammanfattning

- ***5-10 minuters planering är väl använd tid***
- ***Läs frågan ordentligt***
- ***Brainstorm***
- ***Svara på frågan***
- ***Strukturera och skriv***
- ***Fånga lärarens uppmärksamhet***
- ***Ha goda förkunskaper***